

Bruselj, 18. avgust 2025

Spoštovani,

evropska poslanka Irena Joveva skupaj s kolegom poslancem Helmutom Brandstätterjem (oba Renew Europe) za nagrado Saharov za svobodo misli predlaga srbske študente oziroma protestnike. V nadaljevanju vam pošiljamo izjavo za javnost.

Poslanca sta se za predlog nominacije, h kateremu sta pisno pozvala tudi ostale kolegice in kolege, odločila zaradi pogumne in neomajne zavezanosti srbskih protestnikov demokratičnim vrednotam, sploh ob naraščajočem nasilju, ostrem zatiranju svobode medijev in sistematičnem omejevanju temeljnih pravic, kar izvaja srbska oblast.

Ob tem poslanca najostreje in nedvoumno obsojata nedavno brutalno nasilje in prekomerno uporabo sile režima Aleksandra Vučića proti miroljubnim protestnikom v Srbiji. Po njunem prepričanju tovrstna dejanja nadalje spodkopavajo vladavino prava in temeljna demokratična načela, kar Srbijo le še bolj oddaljuje od prihodnosti znotraj Evropske unije. Medtem so se predstavniki slednje prav tako dolžni ustrezno odzvati, saj zgolj izrazi zaskrbljenosti že zdavnaj niso več dovolj:

“Srbski študenti, ki vodijo trenutne proteste, poosebljajo sam duh nagrade Saharov. Neustrašno zahtevajo svobodno in demokratično Srbijo v skladu s temeljnimi vrednotami Evropske unije, kot so človeško dostojanstvo, svoboda, demokracija, enakost in vladavina prava. Na njihovih demonstracijah, ki trajajo že več kot devet mesecev, so vse bolj pogosti državno nasilje, arbitrarne aretacije in sistematična blatenja. Z ogrožanjem lastne varnosti in prihodnosti ti protestniki razkrivajo avtoritarnost Vučićevega režima. Pozivava Evropsko komisijo in države članice, naj izkoristijo vsa pravna sredstva za izvajanje pritiska na srbski režim, da slednji začne upoštevati vladavino prava ter spoštovati temeljne pravice mirnega zbiranja in združevanja ter svobode govora, še posebej v luči splošnega in brutalnega zatiranja neodvisnih medijev.”

Poslanca Evropskega parlamenta sta kot posebej nesprejemljivo izpostavila zlasti grobo in nesorazmerno policijsko silo proti protestnikom, vključno s fizičnimi napadi na mladoletnike in ženske, grozečo retoriko visokih uradnikov z namenom ustrahovanja demonstrantov, kar ustvarja ozračje, ki spodbuja nadaljnje nasilje. Enako velja za sistematične in organizirane napade na novinarke in novinarje ter medijske delavke in delavce, vključno z izrecnimi smrtnimi grožnjami, fizičnimi napadi, oviranjem poročanja in kampanjami blatenja, vse to z namenom utišanja neodvisnih, kritičnih glasov. Poslanca Evropskega parlamenta poudarjata, da so ti napadi na svobodo medijev neposreden napad na pravico javnosti do informacij in na demokracijo. V številnih dokumentiranih primerih je očitno, da so srbske oblasti pri zaščiti državljanek in državljanov ter novinarok in novinarjev neučinkovite, njihova (ne)posredna vpletenost v nasilje in represijo pa je popolnoma nedopustna za katerokoli državo, tudi – ali predvsem – tisto, ki si prizadeva za članstvo v EU.

Predlagatelja verjameta, da so zahteve študentov po svobodnih in poštenih volitvah, neodvisnih medijih in zahteva h koncu političnega nasilja v skladu s pristopnimi merili EU. Ob tem pozivata srbske oblasti, naj zahteve njihovih državljanek in državljanov tudi izpolnijo.

Podelitev nagrade Saharov protestnikom ne bi pomenila zgolj priznanja njihove ključne vloge pri evropski prihodnosti za Srbijo, temveč bi tudi vsaj deloma povrnila zaupanje srbske javnosti v načelnost Evropske unije. Poleg tega bi priznanje teh študentov z nagrado Saharov poslalo nedvoumno sporočilo srbskim oblastem, da mednarodna skupnost ne bo (še naprej) dopuščala razgradnje demokratičnih vrednot v Srbiji. V obdobju, ko nazadovanje demokracije ogroža stabilnost Evrope, bi pritrditev tem protestnikom v Srbiji in uporaba obstoječih pravnih možnosti Unije za pritisk na srbske oblasti okrepila zavezanost EU kot upanja za tiste, ki si prizadevajo za boljši, svobodnejši svet.

Za kakršnekoli dodatne informacije ali izjave evropske poslanke smo vam na voljo.

Lep pozdrav,

joveva
Irena Joveva
poslanka Evropskega parlamenta

Pisarna evropske poslanke
Irene Joveve

Kersnikova ulica 3, 1000 Ljubljana
(+386) 51 282 828

pisarna@irenajoveva.si
www.irenajoveva.si